

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (VN/16079/2020)

Lausunto, hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueelta hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, joka sijoittuu Teollisuuden Voima Oyj:n Eurajoen Olkiluodon ydinvoimalaitosalueelle.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue on tutustunut esitettyihin asiakirjoihin ja lausuu seuraavaa.

Hyvin matala-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitusta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on lausuntopyynnössä oleva: Teollisuuden Voima Oyj, Hyvin matala-aktiivisen jätteen maaperäloppusijoitus, Olkiluoto. Ympäristövaikutusten arviointiohjelma. AFRY Finland Oy, elokuu 2020. Arviointiohjelma on saatavissa sähköisesti osoitteessa www.tem.fi.

Alla on esitetty ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueiden yksiköiden lisäykset lausuntoon. ELY-keskus on ottanut kantaa ympäristönsuojelulain mukaiseen lupaan (ympäristölupa) alla.

Luonnonsuojeluyksikkö

Loppusijoitus on nimensä mukaisesti hyvin pitkäkestoinen, ja siihen liittyviä riskejä ja epävarmuuksia lähinnä ilmastonmuutoksen, muuttuvien sademäärien, tulvien ja muiden erilaisten ääri-ilmiöiden kannalta on pohdittava perusteellisesti. Mitä mahdollisia vaikutuksia niillä saattaa olla suunnitteilla oleviin rakenteisiin, kulkuyhteyksiin ja sitä kautta riskeihin ympäröivään luontoon.

Alueiden käyttö

Arviointiohjelman kohta 5.1.5. Asuin- ja lomarakennusten etäisyyssiedot tulee tarkistaa kohdan 5.1.6 tarkistuksen perusteella. Kaavoissa osoitettuja lomarakennuspaikkoja on merkittävästi lähempänä kuin ohjelmassa esitetty 3 km.

Arviointiohjelman kohta 5.1.6. Kaavoituksen osalta tietoja tulee täydentää sekä maakuntakaavoituksen että yleiskaavoituksen osalta. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetut maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön kohteet (kh), kohde alle 10 ha, on syytä todeta.

Yleiskaavoituksen osalta on syytä lisätä läheisten rantayleiskaavojen tiedot (mm. Rauman pohjoisten rantojen osayleiskaava ja kyseisen osayleiskaavan muutos ja Eurajoen rantayleiskaavan tiedot).

Arviointiohjelman kohta 5.9.2. Maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteiden tiedot tulee tarkistaa kohdan 5.1.6 tarkistuksen perusteella. Maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristön kohteita sijaitsee lähempänä kuin kohdassa 5.9.2 on todettu.

Arviointiohjelman kohta 6.13 Maisemavaikutuksia on tarpeen arvioida paitsi tekstein ja kartoin myös mm. kuvasovittein.

Arviointiohjelman kohta 7.1 Asemakaavan muutostarpeet on syytä arvioida, kuten kohdassa todetaan. Myös sijoitusvaihtoehtojen suhdetta yleiskaavaan on tarpeen arvioida.

Ympäristönsuojelu- ja vesiyksikkö.

Arviointiohjelmasta puuttuu kokonaan esitys hankkeen ilmastovaikutusten arvioinnista (rakentaminen, kuljetukset vs. VLJ-luolan pidentynyt käyttöikä ja kallioperän louhintatarpeen pieneneminen). Samoin erityisesti riskitarkastelun yhteydessä tulisi ottaa huomioon vastavuoroisesti ilmastonmuutoksen vaikutukset hankkeeseen, kuten poikkeuksellisten säätilojen odotettavissa oleva ja jo toteutunutkin yleistymisen. Riskitarkasteluun tulee muutoinkin kiinnittää erityistä huomiota.

Sivulla 71, kuvassa 6-1 on esitetty havainnollistus tarkastelualueiden laajuudesta. Laajin tarkastelualue (5 km) lienee ilmanlaatuun (ei ilmastoon) ja suojelualueisiin kohdistuvien vaikutusten tarkastelualue. Ilmastovaikutukset ovat maailmanlaajuisia.

Arvioinnissa on mukana VE1: rakentamaton alue kaatopaikan koillispuolella, ja VE2: vanhan suljettu kaatopaikka. Vaikutukset kaatopaikkoihin on tarkasteltava erityisen huolellisesti, mm. vaikutukset suljetun kaatopaikan rakenteille.

Meritulvariski on otettava huomioon. Esimerkiksi paikalla VE1 on otettava huomioon alueen korotus, että vältetään meritulvimisriski alueelle.

Arviointiselostukseen on syytä lisätä alustava pohjavesien tarkkailusuunnitelma.

ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastualueen mukaan arviointiohjelma on muutoin asianmukaisesti, kattavasti ja perusteellisesti, laadittu.

Ympäristönsuojelulain mukainen lupa (ympäristölupa)

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman sivulla 79-80 on esitetty hankkeen edellyttämät luvat, suunnitelmat ja päätökset. Kohdassa 7.3 on esitetty ympäristönsuojelulain mukainen lupa:

” Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttaville toiminnoille tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen lupa. Luvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (527/2014) ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen ympäristönsuojelusta (713/2014). Luvan myöntämisen edellytyksenä on muun muassa, että toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Hyvin matala-aktiivisen jätteen maaperäloppusijoituksen toiminnalle haetaan aikanaan tarvittaessa ympäristölainsäädännön mahdollisesti edellyttämät luvat”.

Eurajoen Olkiluodon ydinvoimalaitoksella on seuraavat ympäristönsuojelulain mukaiset ympäristöluvut, jotka on myöntänyt valtion ympäristölupaviranomainen. Kaatopaikalle on lainvoimaiset ympäristöluvut nro 42/2006/2, 11.12.2006 ja nro 31/2016/1, 3.2.2016. Ydinvoimalaitokselle on ympäristölupa 315/2016/1, 16.12.2016 (Vaasan hallinto-oikeuden päätös 18/0157/2, 19.6.2018). Varsinais-Suomen ELY-keskus on ympäristönsuojelulain (527/2014) 189 §:n mukaisesti valvontaviranomainen näissä ympäristöluvuissa.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toiminnalla on ympäristönsuojelulain 41 §:n mukainen toiminnallinen yhteys luvanvaraiseen ydinvoimalaitoksen sekä mahdollisesti myös kaatopaikan toimintaan. Siten ELY-keskus katsoo, että kyseessä on ympäristönsuojelulain 29 §:n mukainen luvanvaraisen toiminnan olennainen muutos, johon on oltava ympäristölupa. Edelleen ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentissa kohdan mukaan tarvitaan lupa 1) ” toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta”.

Ydinvoimalaitoksen ympäristölupaa on muutettava, eli toiminta on sisällytettävä ympäristölupaan. Toiminta voi myös vaikuttaa kaatopaikasta annettuun ympäristölupaan, mikäli hanke sijoittuu kaatopaikan alueelle tai vaikutusalueelle, tai kaatopaikan laajennusalueelle. Tässä tilanteessa kaatopaikan ympäristölupaa on muutettava.

Luvan haltijan on jätettävä lupahakemus edellä olevan mukaisesti Etelä-Suomen aluehallintoviranomaiselle. YVA-menettelyn yhteysviranomaisen (TEM) perusteltu päätelmä arviointiselostuksesta on liitettävä ympäristölupahakemukseen.

ELY-keskus on antanut 20.6.2018 lausunnon Teollisuuden Voima Oyj:lle, jossa on esitetty että ” ELY-keskus näkee, että hyvin matala-aktiivisen jätteen maaperäloppusijoittamiselle on haettava nykyisen ympäristöluvan muutosta Etelä-Suomen aluehallintovirastolta.” ja esitetty, että ” Ympäristöluvan muutoshakemuksessa ja hakemukseen sisältyvissä suunnitelmissa tulisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kiinnittää huomiota muun muassa seuraaviin asioihin:

- Loppusijoituspaikan eristysrakenteiden tiiviys ja pitkäaikaiskestävyys
- Alueella muodostuvien vesien hallittu johtaminen
- Mahdollinen jätetäytön sisäinen kaasunmuodostus ja sen vähentämiseen ja hallintaan tähtäävät toimenpiteet, kuten biohajoavan jätteen sijoittaminen erilleen muusta jätteestä
- Erilaatuisten jätteiden pitäminen erillään ja riittävällä tavalla eristettynä toisistaan
- Jätteiden hallittu välivarastointi ja käsittely ennen loppusijoitusta
- Ympäristötarkkailu pinta- ja pohjavesien ja mahdollisesti kaatopaikkakaasujen osalta
- YSL:n 15 §:n mukainen varautuminen poikkeustilanteisiin, kuten tulipalot
- Vaikutukset olemassa olevaan kaatopaikkaan”

Edellä olevat ympäristölupahakemuksessa tarkemmin käsiteltävät asiat tulee jo ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tunnistaa ja tarvittavalla tarkkuudella arvioida

Asian on esitellyt ylitarkastaja Timo Stranius ja ratkaissut ylitarkastaja Kari Kirjavainen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, mistä on merkintä asiakirjan viimeisellä sivulla.

TIEDOKSI pasi.iivonen@tvo.fi

merja.levy@tvo.fi

linda.kumpula@tem.fi

Tämä asiakirja VARELY/4088/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/4088/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Stranius Timo 29.09.2020 13:36

Ratkaisija Kirjavainen Kari 29.09.2020 13:38